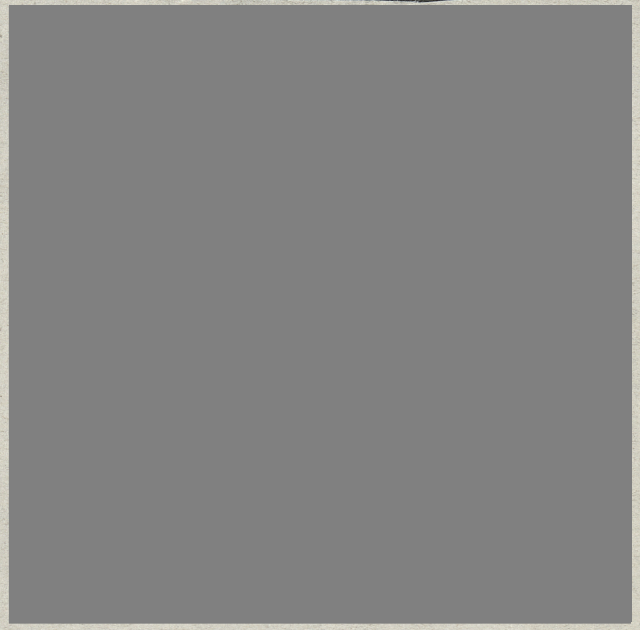

Κριτική

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ
adilinis@sinkallc.com

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΟΥ

«Η ώρα του Γεδεών Δούκα» του Κώστα Μαννούρη σε σκηνοθεσία Μάριου Μεττή

Όταν ο Μάριος Μεττής έγινε βουκαμβίλια, εγώ συγκινήθηκα και προσπαθούσα να το κρύψω από τους συνθεατές μου. Όταν ο Μεττής πήγε κοντά στο video wall (Χρήστος Συμεωνίδης) και άνθισε ολόκληρος, το συναισθηματικό, το συμβολικό και το υπαρξιακό ενώθηκαν για λίγα δευτερόλεπτα και κατάλαβα ότι το στιγμιότυπο θα διατηρηθεί στην υπερχειλίζουσα μνήμη μου, εκεί που σταχυολογούνται εικόνες παραστάσεων άξιες να λειτουργήσουν ως οπτικές αναμνήσεις.

Μια ακόμα συνάντηση με τα κείμενα του Κώστα Μαννούρη στην «Ώρα του Γεδεών Δούκα», μια παράσταση με σκηνοθέτη και πρωταγωνιστή τον Μάριο Μεττή σε παραγωγή της Hamm Broductions ειδικά για τη φετινή Μπιενάλε Λάρνακας. Αυτή η παραγωγή απελευθερώνει όλα τα αρώματα της θεατρικής γραφής του Μαννούρη. Για παράδειγμα, η στενή συγγένειά της με τον πεζό λόγο: αρκετά από τα θεατρικά του είναι γεννημένα από σειρές ευθυμογραφημάτων στην εφημερίδα, γραμμένα σε πρώτο πρόσωπο.

Δύο πράγματα προκύπτουν από την πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Το ένα είναι η προβολή της αυτοεικόνας του ήρωα, φαντασμαγορικής, αλλά εύθραυστης και έτοιμης να συντριβεί. Έτσι στα δικά του μάτια ο ήρωας του έργου είναι γόνος παλιάς οικογένειας Λαρνακέων μεγαλοαστών ο Γεδεών Δούκας, άρχοντας του πνεύματος, περιζήτητος και σήμερα, αφού του ανατέθηκε εβδομαδιαία ραδιοεκπομπή στο ντόπιο κανάλι όπου μπορεί να λέει ό,τι θέλει: ο αναγνώστης ή ο θεατής ήδη διαισθάνονται τη συντριβή να έρχεται. Το άλλο είναι ότι ο συγγραφέας έχει μπόλικο υλικό στη διάθεσή του για δημιουργία θεατρικών μονολόγων και αυτοί, πιστεύω, του πετυχαίνουν πιο πολύ από πολυπρόσωπα έργα. Άλλο χαρακτηριστικό είναι ο «φανταστικός ακροατής» ή «συνομιλητής», «φαντασικός φίλος», τέλος πάντων, κάποιος που υπογραμμίζει τη μοναξιά του πρωταγωνιστή και ταυτόχρονα δημιουργεί την ψευδαίσθηση του διαλόγου, π.χ., ο σιωπηλός ψυχαναλυτής που μπορεί να υλοποιείται ή να μην υλοποιείται στη σκηνή.

Στην «Ώρα του Γ.Δ.» τον λειτουργικό ρόλο του «φανταστικού φίλου» αναλαμβάνει ή «φαντασική κόρη», η αλώπεκα Μαρίκα Βοναπάρτη, ένα σουρεάλ πλάσμα που δρα και μιλά απόλυτα ρεαλιστικά. Ίσως το πιο ευφυές στοιχείο της παράστασης είναι η σκηνική υλοποίηση αυτού του αποκυήματος της φαντασίας του κύριου Δούκα μέσω της πολύ πετυχημένης μορφής που έπλασαν ο σκηνοθέτης και ο μουσικός στη σκηνή/ μουσικός παραγωγός της παράστασης / υπογράφων (μαζί με τον Κυριάκο Κώστα) την πρωτότυπη μουσική Κωνσταντίνος Λεμέσιος. Μεταξύ των δημιουργών της μορφής πρέπει να αναφερθεί η ενδυματολόγος Σταύρη Παπαδοπούλου, αφού η φουστίτσα και τα γουνάκια είναι πολύ ωραία. Κι αν στο επίπεδο του περιεχομένου υπήρχε η γόνιμη συμβίωση του παράλογου και του ρεαλισμικού, στο φορμαλιστικό επίπεδο υπήρχε το κράμα της φαινομενικά ουδέτερης στάσης του Κωνσταντίνου Λεμέσιου που σαν να δήλωνε «δεν είμαι ηθοποιός εγώ, άλλη είναι η δουλειά μου» και των πολλαπλών οφελών που πρόσφερε η παρουσία του στην παράσταση.

Και όπως η αλώπεξ Μαρίκα Βοναπάρτη απάλυνε τη μοναξιά του θετού της πατέρα, έτσι ο Άλλος στη σκηνή απάλυνε τη μοναξιά του Μάριου Μεττή. Του έδινε τη δυνατότητα να είναι σε συνεχές υποκριτικό παιχνίδι. Να υπογραμμίζει την κωμική πλευρά του δρώμενου, για να μη βγει πριν από την ώρα του το τραγικό στοιχείο. Συνέβαλλε στην άντληση του χιούμορ από τη μουσική και στιχουργική ύλη (στίχοι Μάριου Μεττή), εκεί που το κείμενο χρειαζόταν βοήθεια). Επίσης, μόνος στη σκηνή, μ' έναν απλά καθισμένο στη γωνιά μουσικό, ο Μεττής δεν θα μπορούσε να ονομάσει την παράστασή του μιούζικαλ.

Γράφω και αισθάνομαι κάπως σοβαροφανής, ωσάν να καρφιτσώνω μια ζωντανή πεταλούδα στη συλλογή μου. Η παραγωγή δεν κρύβει, αντιθέτως, προβάλλει τον εφήμερό της χαρακτήρα, την ad hoc αιτία δημιουργίας της, τη βραχύβιά της ύπαρξη. Ακόμα και η ένταξη του ονόματος του χορηγού στους στίχους αυτό μαρτυράει. Αλλά η ίδια η στάση του Κώστα Μαννούρη απέναντι στη θεατρική του παραγωγή, πιστεύω, πως δηλώνει μια λατρεία του εφήμερου. Στα έργα του το κωμικό, το παράλογο, το σατιρικό και το τραγικό μετατρέπονται σε αεράκια, που φυσούν εναλλάξ, κάτω από τον αστερισμό του αυτοσαρκασμού. Μερικές φορές τυχαίνει η ύφανση των κειμένων του να είναι υπερβολικά αραιή, χωρίς αρκετούς αφηγηματικούς κόμβους κι ο ίδιος να αφήνεται στη γοητεία της ροής των λέξεων. Αυτό δυσκόλεψε και τον σκηνοθέτη, που μετατρέποντας τον μονόλογο σε μιούζικαλ ίσως χρειαζόταν περισσότερα αφηγηματικά επεισόδια, όπως εκείνο με τη βαρκάδα και τον σταυρό.

Κρατώντας τη ζητούμενη και προγραμματισμένη ισορροπία μεταξύ του Κωμικού και του Τραγικού, ο σκηνοθέτης και ο πρωταγωνιστής συνειδητά δεν αλλάζει ύφος τη στιγμή της τελικής σύνθλιψης του ονειρικού κελύφους του ήρωά του από την πραγματικότητα